



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 14. marca 2019 *

„Predhodno odločanje – Pravica do združitve družine – Direktiva 2003/86/ES – Člen 16(2)(a) – Člen 17 – Razveljavitev dovoljenja za prebivanje družinskemu članu državljanu tretje države – Status državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas – Direktiva 2003/109/ES – Člen 9(1)(a) – Izguba tega statusa – Goljufija – Nezavedanje prevare“

V zadevi C-557/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Raad van State (državni svet, Nizozemska) z odločbo z dne 20. septembra 2017, ki je na Sodišče prispela 22. septembra 2017, v postopku

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

proti

Y. Z.,

Z. Z.,

Y. Y.,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik sedmega senata v funkciji predsednika četrtega senata, K. Jürimäe, sodnica, C. Lycourgos (poročevalec), E. Juhász in C. Vajda, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. julija 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Y. Z., Z. Z. in Y. Y. M. Strooij in A. C. M. Nederveen, advocaten,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen J. M. Hoogveld, agenti,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo R. Troosters in C. Cattabriga, agenta,

* Jezik postopka: nizozemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 4. oktobra 2018

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 16(2)(a) Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 224) in člena 9(1)(a) Direktive Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 272).
- 2 Ta predlog je bil vложен v okviru spora med Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (državni sekretar za varnost in pravosodje, Nizozemska) (v nadaljevanju: državni sekretar) ter osebami Y. Z., Z. Z. in Y. Y. (v nadaljevanju: oče, sin in mati) glede odločb državnega sekretarja o preklicu dovoljenj za prebivanje, izdanih osebam Y. Z., Z. Z. in Y. Y., s katerimi jim je bilo naloženo, naj nemudoma zapustijo ozemlje Nizozemske, in jim je bil prepovedan ponovni vstop.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2003/86

- 3 V uvodnih izjavah 2 in 4 Direktive 2003/86 je navedeno:

„2. Ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, je treba sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava. Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in Listina Evropske unije o temeljnih človekovih pravicah.

[...]

4. Združitev družine je potrebna, da se omogoči družinsko življenje. Pomaga ustvariti socialno in kulturno stabilnost, ki olajša vključevanje državljanov tretjih držav v državo članico, kar spodbuja tudi ekonomsko in socialno kohezijo, ki je temeljni cilj Skupnosti, določen v Pogodbi.“
- 4 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je določiti pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.“

- 5 Člen 2 navedene direktive določa:

„V tej direktivi:

[...]

- c) ‚sponzor‘ pomeni državljana tretje države, ki zakonito biva v državi članici in prosi za združitev s svojimi družinskimi člani, ali čigar družinski člani prosijo za združitev z njim/njo;

d) ‚združitev družine‘ pomeni vstop v državo članico in bivanje družinskih članov državljana tretje države, ki zakonito biva v navedeni državi članici, z namenom, da se ohrani družinska enota, ne glede na to, ali je družinsko razmerje nastalo pred ali po vstopu rezidenta;

[...]“

6 Člen 4(1) Direktive 2003/86 določa:

„Države članice na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV in členu 16, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

a) zakoncu sponzorja;

b) mladoletnim otrokom sponzorja in njegovega zakonskega partnerja [...];

[...]“

7 Člen 5(2), prvi pododstavek, te direktive določa:

„Prošnji [za vstop in prebivanje] se priloži listinske dokaze o družinskem razmerju in izpolnjevanju pogojev, določenih v členih 4 in 6, in, kjer je ustrezno, členih 7 in 8 [...].“

8 Člen 7(1) navedene direktive določa:

„Ko je prošnja za združitev družine predložena, lahko država članica zahteva, da oseba, ki je prošnjo predložila, zagotovi dokaze, da sponzor ima:

[...]

c) stalna in redna sredstva, ki zadoščajo za vzdrževanje njega in njegove družinske člane, ne da bi potreboval pomoč socialnega sistema te države članice. [...]“

9 Člen 13(3) Direktive 2003/86 določa:

„Veljavnost dovoljenj za prebivanje za družinskega člana (družinske člane) načeloma ne presega dne poteka veljavnosti dovoljenja za prebivanje, ki ga ima sponzor.“

10 Člen 16(2) in (3) te direktive določa:

„2. Države članice lahko prav tako zavrnejo prošnjo za vstop in prebivanje zaradi združitve družine ali prekličejo ali ne podaljšajo dovoljenj za prebivanje za družinske člane, če se izkaže, da:

a) so bili uporabljeni lažni ali zavajajoči podatki, lažni ali ponarejeni dokumenti, kakšna druga prevara ali druga nezakonita sredstva;

[...]

3. Države članice lahko prekličejo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje za družinskega člana, če se bivanje sponzorja izteče in družinski član še nima nevezane pravice do prebivanja po členu 15.“

11 Člen 17 navedene direktive določa:

„Države članice ustrezno upoštevajo naravo in trdnost družinskih razmerij osebe in trajanje njegovega bivanja v državi članici ter obstoj družinskih, kulturnih in socialnih vezi z njegovo državo izvora, kadar zavrnejo prošnjo, prekličejo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje ali se odločijo, da bodo ukazale izgon sponzorja ali članov njegove družine.“

Direktiva 2003/109

12 V uvodnih izjavah 2, 4, 6 in 12 Direktive 2003/109 je navedeno:

„(2) Evropski svet je na svojem posebnem zasedanju v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 izjavil, da bi bilo treba pravni položaj državljanov tretjih držav približati pravnemu položaju državljanov držav članic in da bi bilo treba osebi, ki je zakonito prebivala v neki državi članici za časovno obdobje, ki ga je treba določiti, in ki ima dovoljenje za prebivanje za daljši čas, zagotoviti v tej državi članici sklop enotnih pravic, ki so čim bližje tistim, ki jih uživajo državljani Evropske unije.

[...]

(4) Integracija državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas v državah članicah, je ključni element pri pospeševanju gospodarske in družbene kohezije in temeljni v Pogodbi naveden cilj Skupnosti.

[...]

(6) Glavni kriterij za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas bi morala biti dolžina prebivanja na ozemlju države članice. Prebivanje bi moralo biti zakonito in nepretrgano, da se dokaže, da je posameznik zaživel v deželi. [...]

[...]

(12) Da bi bilo enakopravno obravnavanje resničen instrument za vključevanje prebivalcev za daljši čas v družbo, v kateri živijo, bi jih morali obravnavati enakopravno z državljani države članice v zvezi s vrsto gospodarskih in socialnih zadev pod ustreznimi pogoji, opredeljenimi s to direktivo.“

13 Člen 4(1) te direktive določa:

„Države članice podelijo status rezidentov za daljši čas državljanom tretjih držav, ki so pred predložitvijo ustrezne vloge pet let zakonito in neprekinjeno prebivali na njihovem ozemlju.“

14 Člen 5(1) navedene direktive določa:

„Države članice od državljanov tretjih držav zahtevajo, da zagotovijo dokazila o tem, da imajo zase in za vzdrževane družinske člane:

(a) stalne in redne vire, ki zadostujejo za njihovo vzdrževanje in vzdrževanje njihovih družinskih članov, ne da bi uporabljali sistem socialne pomoči zadevne države članice. [...]

[...]“

15 Člen 7(1), prvi pododstavek, Direktive 2003/109 določa:

„Za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas državljani tretje države vložijo vlogo pri pristojnih organih države članice, v kateri prebiva. Vlogi je treba priložiti listinske dokaze, ki jih določi nacionalna zakonodaja, da izpolnjuje pogoje, določene v členih 4 in 5 [...].“

16 Člen 8(1) te direktive določa:

„Ob upoštevanju člena 9 je status rezidenta za daljši čas stalen.“

17 Člen 9 navedene direktive določa:

„1. V naslednjih primerih rezidenti za daljši čas nimajo več pravice obdržati statusa rezidenta za daljši čas:

(a) če se odkrije, da je bil status rezidenta za daljši čas pridobljen z goljufijo;

[...]

7. Če odvzem ali izguba statusa rezidenta za daljši čas ne vodi do odstranitve, država članica temu posamezniku dovoli, da ostane na njenem ozemlju, če izpolnjuje pogoje, predvidene v nacionalni zakonodaji in/ali ne ogroža javnega reda ali javne varnosti.“

Sklep št. 1/80

18 Člen 7, prvi odstavek, Sklepa Pridružitvenega sveta št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve, ki je priložen Pridružitvenemu sporazumu med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnosti na drugi podpisale v Ankari 12. septembra 1963 in ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta 64/732/EGS z dne 23. decembra 1963 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 11, str. 10) (v nadaljevanju: Sklep št. 1/80), določa:

„Družinski člani turškega delavca, vključenega na zakoniti trg dela države članice, ki so pridobili dovoljenje, da se mu pridružijo:

- imajo pravico sprejeti vsako zaposlitev, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj tri leta, vendar imajo državljani iz držav članic Skupnosti pri tem prednost;
- imajo prost dostop do zaposlitve, ki jo sami izberejo, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj pet let.“

Nizozemsko pravo

19 Člen 14(1) wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (zakon o splošni reviziji zakona o tujcih) z dne 23. novembra 2000 (Stb. 2000, št. 495, v nadaljevanju: zakon iz leta 2000) določa:

„Minister je pristojen za:

(a) ugoditev, zavrnitev ali zavrženje prošelj za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje;

[...]“

20 Člen 18(1) tega zakona določa:

„Prošnja za podaljšanje veljavnosti dovoljenja za začasno prebivanje iz člena 14 se lahko zavrne, če:

[...]

(c) tujec predloži napačne informacije ali ne predloži informacij, zaradi katerih bi bil prvotni predlog za pridobitev ali podaljšanje zavrnjen;

[...]“

21 Člen 19 navedenega zakona določa:

„Dovoljenje za začasno prebivanje se lahko razveljavi iz razlogov iz člena 18(1), razen tistega iz točke (b) [...]“.

22 V skladu s členom 45a(1) zakona iz leta 2000:

„Minister je pristojen za:

(a) ugoditev, zavrnitev ali zavrženje prošenj za izdajo dovoljenja za prebivanje rezidenta za daljši čas – EU;

(b) razveljavitev dovoljenja za prebivanje rezidenta za daljši čas – EU.“

23 Člen 45d(3) tega zakona določa:

„Dovoljenje za prebivanje rezidenta za daljši čas – EU se razveljavi, če:

[...]

(b) je dovoljenje za prebivanje pridobljeno na goljufiv način.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

24 Z 29. marcem 2001 je bilo očetu, kitajskemu državljanu, v okviru njegove domnevne dejavnosti poslovanja družbe izdano redno dovoljenje za začasno prebivanje na Nizozemskem, nato pa z 28. aprilom 2006 redno dovoljenje za stalno prebivanje v tej državi članici. Ti dovoljenji za prebivanje sta bili izdani izključno na podlagi nacionalnega prava.

25 Mati, ki je žena očeta, in sin, ki je parov mladoletni otrok, rojen leta 1991, prav tako kitajska državljana, sta 31. januarja 2002 na podlagi člena 14 zakona iz leta 2000 pridobila redni dovoljenji za začasno prebivanje v tej državi članici. Ti dovoljenji sta bili podeljeni v okviru združitve družine z očetom, v smislu Direktive 2003/86. Z 18. oktobrom 2006 sta bili materi in sinu izdani redni dovoljenji za stalno prebivanje v isti državi članici, označeni z navedbo „rezident za daljši čas – ES“, v skladu s členoma 20 in 21 zakona iz leta 2000, ki sta bila v bistvu nadomeščena s členom 45a tega zakona in vanj prevzeta ter s katerima sta bila v nizozemski pravni red prenesena člena 7 in 8 Direktive 2003/109.

26 Z več odločbami z dne 29. januarja 2014 je državni sekretar z učinkom za nazaj, prvič, razveljavil različna redna dovoljenja za prebivanje, ki so bila izdana očetu, ker naj bi bila zaposlitev, ki naj bi jo opravljal oče, fiktivna, saj družba, pri kateri je bil zaposlen, ni opravljala nobene dejavnosti, in ker naj bi zato bila ta dovoljenja pridobljena na goljufiv način. Drugič, državni sekretar je, prav tako z učinkom za nazaj, razveljavil dovoljenji za začasno prebivanje, ki sta bili izdani materi in sinu

v okviru združitve družine, ter dovoljenji za prebivanje rezidenta za daljši čas, ki sta jima bili izdani. S temi odločbami je državni sekretar poleg tega očetu, materi in sinu odredil, naj takoj zapustijo nizozemsko ozemlje, in jim izdal prepoved vrnitve.

- 27 Kar natančneje zadeva redni dovoljenji matere in sina za začasno prebivanje, ki sta bili razveljavljeni v skladu s členom 18(1)(c) in členom 19 zakona iz leta 2000, s katerima se v nacionalnem pravu izvaja člen 16(2)(a) Direktive 2003/86, državni sekretar meni, da sta bili pridobljeni na goljufiv način, ker sta bili izdani na podlagi goljufivih potrdil o očetovi zaposlitvi. Enako naj bi veljalo za dovoljenji matere in sina za prebivanje rezidenta za daljši čas. Prvič, ti dovoljenji sta bili namreč pridobljeni na podlagi nepravilne domneve, da sta mati in sin pred izdajo navedenih dovoljenj zakonito prebivala na Nizozemskem. Drugič, goljufiva potrdila o očetovi zaposlitvi so bila prav tako predložena za pridobitev dovoljenj, da bi se ustvarilo prepričanje, da imata mati in sin stalne, redne in zadostne virov, ker zadnjenavedena nikoli nista samostojno imela takih virov.
- 28 Po mnenju državnega sekretarja to, ali sta mati in sin vedela za goljufijo, ki jo je storil oče, ali ne ter za goljufivo naravo potrdil o zaposlitvi slednjega, ni pomembno.
- 29 Državni sekretar je z odločbo z dne 4. maja 2015 pritožbo, ki so jo oče, mati in sin vložili zoper odločbe z dne 29. januarja 2014, zavrnil.
- 30 Rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu, Nizozemska) je o pritožbi zoper odločbo z dne 4. maja 2015 s sodbo z dne 31. maja 2016 presodilo, da je državni sekretar upravičeno razveljavil očetova različna dovoljenja za prebivanje ter, prvič, redni dovoljenji matere in sina za začasno prebivanje na podlagi člena 16(2)(a) Direktive 2003/86 in, drugič, njuni dovoljenji za prebivanje rezidenta za daljši čas na podlagi člena 9(1)(a) Direktive 2003/109. Nasprotno pa je to sodišče menilo, da je pritožba utemeljena v delu, v katerem državni sekretar ni ustrezno navedel razlogov, iz katerih se z razveljavitvijo dovoljenja za prebivanje, ki je bilo izdano sinu, ne krši pravica do zasebnega življenja, zagotovljena s členom 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP).
- 31 Državni sekretar na eni strani ter oče, mati in sin na drugi strani so vložili pritožbo zoper to sodbo pri predložitvenem sodišču.
- 32 To sodišče je pritožbi, ki jo je vložil državni sekretar, ugodilo.
- 33 Navedeno sodišče je namreč menilo, da slednji ni storil napake, ker je ob upoštevanju različnih obstoječih interesov menil, da z razveljavitvijo dovoljenja za prebivanje, izdanega sinu, ni bil kršen člen 8 EKČP. Dodalo je, da člen 7 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), ki mu je treba pripisati isti pomen in isto področje uporabe kot členu 8 EKČP, ne bi pripeljal do drugačne presoje.
- 34 Glede nasprotne pritožbe očeta, matere in sina predložitveno sodišče navaja, da ni sporno, da je oče svoja dovoljenja za začasno in stalno prebivanje pridobil z goljufijo, saj je bila njegova zaposlitev fiktivna. Tako se spor nanaša samo na posledice goljufije, ki je bila storjena v zvezi s pravico do prebivanja matere in sina.
- 35 V zvezi z zadnjenavedenim to sodišče poudarja, prvič, da ni sporno, da so goljufiva potrdila o zaposlitvi, ki jih je predložil oče, da bi dokazal, da je imel stalna, redna in zadostna sredstva v smislu člena 7(1)(c) Direktive 2003/86, podlaga za izdajo in podaljšanje rednega dovoljenja za začasno prebivanje matere in sina. Oče pa naj nikoli ne bi imel takšnih virov, saj naj bi bila njegova zaposlitev fiktivna. Poleg tega to sodišče poudarja, da mati in sin nista pridobila nevezanega dovoljenja za prebivanje v smislu člena 15(1) te direktive, ker je v nizozemskem pravu takšno dovoljenje za prebivanje omejeno na nezačasne humanitarne razloge, ter da mati in sin nikoli nista zaprosila za dovoljenje.

- 36 Drugič, glede dovoljenj za prebivanje rezidenta za daljši čas, ki sta bili izdani materi in sinu, predložitveno sodišče poudarja, da prav tako ni sporno, da je njuno bivanje na ozemlju Nizozemske pred pridobitvijo teh dovoljenj temeljilo na očetovi goljufiji. Zato je tudi domneva, da sta izpolnila pogoj petletnega zakonitega prebivanja na ozemlju države članice, določenega v členu 4(1) Direktive 2003/109, temeljila na goljufiji. Poleg tega so bila navedena dovoljenja pridobljena na podlagi očetovih goljufivih potrdil o zaposlitvi, ki so bila predložena za pridobitev dovoljenj.
- 37 Vendar je po mnenju tega sodišča v obravnavani zadevi treba izhajati iz premise, da mati in sin nista vedela za očetova goljufiva ravnanja, saj državni sekretar ne samo, da ni zatrjeval, da sta vedela za to, ampak je poleg tega menil, da ta vidik ni pomemben.
- 38 To sodišče se sprašuje, ali bi lahko v takih okoliščinah državni sekretar, prvič, dovoljenji za začasno prebivanje, ki sta bili izdani materi in sinu, veljavno razveljavil v skladu s členom 16(2)(a) Direktive 2003/86 in, drugič, dovoljenji za prebivanje rezidenta za daljši čas, ki sta jima bili izdani, veljavno razveljavil na podlagi člena 9(1)(a) Direktive 2003/109.
- 39 V teh okoliščinah je Raad van State (državni svet, Nizozemska) prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 16(2)(a) Direktive [2003/86] razlagati tako, da nasprotuje razveljavitvi dovoljenja za prebivanje, ki je bilo izdano v okviru združitve družine, če je bilo to dovoljenje za prebivanje pridobljeno na podlagi goljufivih podatkov, družinski član pa ni vedel, da so bili ti podatki goljufivi?
2. Ali je treba člen 9(1)(a) Direktive [2003/109] razlagati tako, da nasprotuje odvzemu statusa rezidenta za daljši čas, če je bil ta pridobljen na podlagi goljufivih podatkov, rezident za daljši čas pa ni vedel, da so bili ti podatki goljufivi?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 40 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 16(2)(a) Direktive 2003/86 razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica razveljavi dovoljenja za prebivanje, ki so bila izdana družinskim članom državljana tretje države na podlagi te direktive, ker so bili za pridobitev teh dovoljenj za prebivanje predloženi ponarejeni dokumenti, če ti družinski člani niso vedeli za goljufivo naravo teh dokumentov.
- 41 Da bi se odgovorilo na to vprašanje, je treba opozoriti, da države članice na podlagi člena 4(1)(a) in (b) Direktive 2003/86 v skladu s to direktivo dovolijo vstop in bivanje zakoncu sponzorja ter mladoletnim otrokom sponzorja in njegovega zakonca. Na podlagi člena 5(2) navedene direktive se prošnji za vstop in prebivanje priložijo listinski dokazi o skladnosti s pogoji, določenimi med drugim v členu 7 iste direktive, katerega odstavek (1)(c) določa, da lahko zadevna država članica zahteva, da oseba, ki je prošnjo predložila, zagotovi dokaze, da ima sponzor stalna in redna sredstva, ki zadoščajo za vzdrževanje njega in njegovih družinskih članov, ne da bi potreboval pomoč socialnega sistema te države članice.
- 42 Člen 16(2)(a) Direktive 2003/86 določa, da lahko države članice preklicajo dovoljenje za prebivanje družinskemu članu, če se ugotovi, da so bili uporabljeni lažni ali zavajajoči podatki, lažni ali ponarejeni dokumenti, kakšna druga prevara ali druga nezakonita sredstva.

- 43 Iz besedila te določbe izhaja, da lahko države članice načeloma razveljavijo to dovoljenje, če so bili predloženi ponarejeni dokumenti ali če je bila za pridobitev tega dovoljenja storjena goljufija. V tej določbi ni navedena oseba, ki je zagotovila ali uporabila te dokumente ali ki je storila to goljufijo, niti se v njej ne zahteva, da je zadevni družinski član vedel za to goljufijo. Iz tega besedila prav tako izhaja, da zgolj uporaba lažnih podatkov ali lažnih dokumentov za iste namene, med drugim za ustvarjanje prepričanja, da ima sponzor stalne, redne in zadostne vire v skladu s členom 7(1)(c) te direktive, zadostuje za utemeljenost odločitve o razveljavitvi dovoljenja za prebivanje družinskim članom, ne da bi se v členu 16(2)(a) Direktive 2003/86 zahtevalo, da se dokaže, da so ti člani imeli goljufiv namen, ali da so vedeli za lažno naravo teh informacij ali teh dokumentov.
- 44 Ta razlaga je potrjena s sistematično razlago člena 16(2)(a) Direktive 2003/86.
- 45 Razlogi za razveljavitev dovoljenja za prebivanje, navedeni v tej določbi, so namreč enaki razlogom za zavrnitev prošnje za vstop in prebivanje. Tako navedena določba določa, da uporaba lažnih ali zavajajočih podatkov oziroma lažnih ali ponarejenih dokumentov ter goljufanje ali druga nezakonita sredstva niso samo razlog za razveljavitev izdanega dovoljenja za prebivanje, temveč tudi razlog za zavrnitev te prošnje. Te razloge je treba zato v obeh primerih razlagati enako. Kot je poudarila nizozemska vlada, pa polni učinek iste določbe zahteva, da ima država članica možnost zavrniti prošnjo za vstop in prebivanje družinskega člana, če so lažni ali ponarejeni dokumenti predloženi v utemeljitev te prošnje, čeprav ta član ni vedel za lažnost ali ponarejenost teh dokumentov.
- 46 Poleg tega je v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, v katerem je sponzor goljufal, to, da ima ta goljufija posledice za proces združevanja družine in zlasti da vpliva na dovoljenja za prebivanje, izdana družinskim članom tega sponzorja, čeprav slednji niso vedeli za storjeno goljufijo, glede na osrednji pomen sponzorja v sistemu, uvedenem z Direktivo 2003/86, v skladu s cilji te direktive in logike, na kateri ta temelji.
- 47 Iz uvodne izjave 4 Direktive 2003/86 je namreč razvidno, da je njen splošni cilj olajšati vključevanje državljanov tretjih držav, in sicer sponzorjev, v države članice tako, da se z združitvijo družine omogoča družinsko življenje (sodba z dne 21. aprila 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, točka 26 in navedena sodna praksa). Iz tega cilja in iz skupne razlage te direktive, zlasti njenih členov 13(3) in 16(3), izhaja, da dokler zadevni člani družine ne pridobijo nevezane pravice do prebivanja na podlagi člena 15 navedene direktive, je njihova pravica do prebivanja pravica, izvedena iz pravice zadevnega sponzorja, katere namen je spodbujanje vključevanja slednjega. V teh okoliščinah mora država članica imeti možnost, da šteje, da sponzorjeva goljufija vpliva na proces združitve družine kot celote, zlasti na izvedeno pravico do prebivanja družinskih članov tega sponzorja, in da na tej podlagi navedenim članom razveljavi njihova dovoljenja za prebivanje, čeprav slednji niso vedeli za storjeno goljufijo. To velja še toliko bolj, če, kot v zadevi v glavni stvari, storjena goljufija vpliva na zakonitost sponzorjeve pravice do prebivanja.
- 48 V zvezi z zadnjenavedenim je treba dodati, da je v skladu s členom 1 Direktive 2003/86 njen namen določiti pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic. Iz tega sledi, da je ta pravica pridržana za take državljane, kar potrjuje opredelitev pojma „združitev družine“ iz člena 2(d) te direktive. Ni pa mogoče šteti, da državljan tretje države, ki so mu bila, tako kot očetu v postopku v glavni stvari, retroaktivno razveljavljena dovoljenja za prebivanje, ker jih je pridobil z goljufijo, zakonito prebiva na ozemlju države članice. Zato je *a priori* utemeljeno, da tak državljan ni upravičen do navedene pravice in da se lahko dovoljenja za prebivanje, ki so bila izdana članom njegove družine na podlagi te direktive, razveljavijo.

- 49 V obravnavani zadevi ni sporno, prvič, da je oče, ki je predložil ponarejena potrdila o zaposlitvi, da bi dokazal, da je imel stalna in redna sredstva, ki zadoščajo za vzdrževanje njega in njegovih družinskih članov, storil goljufijo in, drugič, da so bila ta potrdila predložena za pridobitev dovoljenja za prebivanje njegovih družinskih članov, in sicer matere in sina, čeprav slednja nista vedela za goljufivo naravo navedenih potrdil.
- 50 V teh okoliščinah iz razlage določb člena 16(2)(a) Direktive 2003/86, ki je vsebovana v točki 43 te sodbe, izhaja, da goljufija, ki jo je storil oče, in uporaba lažnih ali ponarejenih potrdil o zaposlitvi z namenom dokazati, da je oče imel stalna, redna in zadostna sredstva v smislu člena 7(1)(c) te direktive, lahko *a priori* upravičita razveljavitev dovoljenj za prebivanje, ki sta jih na podlagi te direktive pridobila mati in sin.
- 51 Vendar kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah 27 in 28 sklepnih predlogov, do razveljavitve dovoljenja za prebivanje v skladu s členom 16(2)(a) Direktive 2003/86 ne more priti samodejno. Iz uporabe izrazov „lahko [...] preklicajo“ v tej določbi namreč izhaja, da imajo države članice diskrecijsko pravico glede te razveljavitve. V zvezi s tem mora zadevna država članica v skladu s členom 17 te direktive najprej opraviti posamično preučitev položaja zadevnega družinskega člana, pri čemer mora uravnoteženo in razumno presoditi vse upoštevne interese (glej v tem smislu sodbe z dne 6. decembra 2012, O in drugi, C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 81, in z dne 21. aprila 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, točka 43).
- 52 V skladu s tem zadnjim členom mora navedena država članica ustrezno upoštevati naravo in trdnost družinskih razmerij te osebe, trajanje njenega prebivanja na ozemlju države članice, in kar zadeva zlasti ukrep odvzema dovoljenja za prebivanje, obstoj družinskih, kulturnih ali socialnih vezi te osebe z njeno državo izvora.
- 53 Poleg tega, kot je razvidno iz uvodne izjave 2 Direktive 2003/86, je treba ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, kot so ukrepi za odvzem dovoljenja za prebivanje, izdanega družinskim članom, sprejeti v skladu s temeljnimi pravicami, zlasti s pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, zagotovljeno s členom 7 Listine, ki vsebuje pravice, enake tistim, ki so varovane s členom 8(1) EKČP (glej v tem smislu sodbe z dne 4. marca 2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, točka 44, ter z dne 6. decembra 2012, O in drugi, C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točki 75 in 76). Zato je treba, čeprav ima zadevna država članica neko diskrecijsko pravico za namene presoje iz člena 17 Direktive 2003/86, ta preizkus opraviti v skladu s členom 7 Listine.
- 54 Tako bi v obravnavanem primeru, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 32 sklepnih predlogov, pristojni nacionalni organi morali med drugim upoštevati trajanje bivanja matere in sina na Nizozemskem, sinovo starost, pri kateri je prišel v to državo članico, morebitno okoliščino, da je bil tam vzgojen in da se je tam izobraževal, ter obstoj družinskih, gospodarskih, kulturnih in socialnih vezi matere in sina s to državo članico in v njej. Prav tako bi morali upoštevati morebitni obstoj takih vezi matere in sina z njuno državo in v njej, ki se ugotavlja na podlagi okoliščin, kot so, med drugim, družinski krog v tej državi, potovanja ali obdobja prebivanja v navedeni državi ali raven znanja jezika navedene države.
- 55 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 30 sklepnih predlogov, bi morali ti organi pri svoji presoji upoštevati tudi okoliščino, da v tem primeru sama mati in sin nista odgovorna za očetovo goljufijo in da zanj nista vedela.
- 56 Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so odločbe iz postopka v glavni stvari, s katerimi je državni sekretar odvzel dovoljenja matere in sina za prebivanje, upravičene glede na ugotovitve iz točk od 51 do 55 te sodbe ali pa bi morala zadnjenavedena glede na te ugotovitve ti dovoljenja za prebivanje obdržati.

- 57 Glede na zgornje ugotovitve je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 16(2)(a) Direktive 2003/86 razlagati tako, da če so bili za izdajo dovoljenj za prebivanje družinskim članom državljan tretje države predloženi ponarejeni dokumenti, okoliščina, da ti družinski člani niso vedeli za goljufivo naravo teh dokumentov, ni ovira za to, da zadevna država članica na podlagi te določbe ta dovoljenja razveljavi. V skladu s členom 17 te direktive pa morajo pristojni nacionalni organi vnaprej individualno preučiti položaj teh članov, tako da uravnoteženo in razumno presodijo vse upoštevne interese.

Drugo vprašanje

- 58 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 9(1)(a) Direktive 2003/109 razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica odvzame status rezidenta za daljši čas, ki je bil dodeljen državljanom tretje države na podlagi te direktive, ker je bil ta status pridobljen s sklicevanjem na ponarejene dokumente, kadar ti državljani niso vedeli za goljufivo naravo teh dokumentov.
- 59 Za odgovor na to vprašanje je treba opozoriti, da države članice v skladu s členom 4(1) Direktive 2003/109 državljanom tretjih držav, ki so zadnjih pet let zakonito in neprekinjeno prebivali na njihovem ozemlju, podelijo status rezidenta za daljši čas. Pridobitev tega statusa pa ni samodejna. V skladu s členom 7(1) te direktive mora namreč državljan tretje države pri pristojnih organih države članice, v kateri prebiva, za to vložiti vlogo, ki ji je treba priložiti listinske dokaze, da izpolnjuje pogoje, določene v členih 4 in 5 navedene direktive. Zlasti mora v skladu s členom 5(1)(a) iste direktive dokazati, da ima stalna in redna sredstva, ki zadoščajo za vzdrževanje njega in njegovih družinskih članov brez pomoči socialnega sistema te države članice.
- 60 Člen 8(1) Direktive 2003/109 določa, da je status rezidenta za daljši čas stalen, ob upoštevanju člena 9 te direktive.
- 61 V zvezi s tem člen 9(1)(a) te direktive določa, da rezident za daljši čas izgubi pravico do tega statusa, če se odkrije, da je bil ta status pridobljen z goljufijo. Vendar ta določba ne opredeljuje osebe, ki mora biti vir goljufije, niti od zadevnega rezidenta ne zahteva, da za to goljufijo ve.
- 62 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pa posamezniki z goljufijo ali z zlorabo ne morejo uveljavljati določb prava Unije, saj je načelo prepovedi goljufije splošno načelo prava Unije, ki ga morajo posamezniki spoštovati (glej v tem smislu sodbi z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točki 48 in 49, ter z dne 11. julija 2018, Komisija/Belgija, C-356/15, EU:C:2018:555, točka 99). Zavrnitev ali odvzem pravice zaradi goljufije je zgolj posledica ugotovitve, da v primeru goljufije zahtevani objektivni pogoji za pridobitev želene ugodnosti v resnici niso bili izpolnjeni (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2017, Cussens in drugi, C-251/16, EU:C:2017:881, točka 32).
- 63 Poleg tega iz uvodnih izjav 2, 4, 6 in 12 Direktive 2003/109 izhaja, da je njen osnovni cilj integracija državljanov tretjih držav, ki dalj časa in zakonito prebivajo v državah članicah (glej v tem smislu sodbi z dne 17. julija 2014, Tahir, C-469/13, EU:C:2014:2094, točka 32; z dne 4. junija 2015, P in S, C-579/13, EU:C:2015:369, točka 46, ter z dne 2. septembra 2015, CGIL in INCA, C-309/14, EU:C:2015:523, točka 21), in v ta namen približati pravice teh državljanov tistim pravicam, ki jih uživajo državljani Unije, med drugim s tem, da so s slednjimi obravnavani enakopravno v zvezi z vrsto gospodarskih in socialnih zadev. Tako status rezidenta za daljši čas osebi, ki je do njega upravičena, omogoča enakopravno obravnavo na področjih iz člena 11 Direktive 2003/109, pod pogoji, določenimi v tem členu. Na podlagi člena 14(1) te direktive ta status zadevnemu rezidentu za daljši čas prav tako zagotavlja pravico do prebivanja za obdobje, daljše od treh mesecev, na ozemlju držav članic, ki niso

država, ki mu je priznala navedeni status, pod pogoji, določenimi v poglavju III navedene direktive, in v skladu s členom 21 iste direktive pravico do uživanja enakopravnega obravnavanja iz člena 11 te direktive.

- 64 Glede na obsežne pravice, ki so tako povezane s statusom rezidenta za daljši čas, je pomembno, da se države članice lahko učinkovito borijo proti goljufijam, tako da upravičencu odvzamejo status rezidenta za daljši čas, ki temelji na goljufiji.
- 65 Iz zgoraj navedenega izhaja, da nihče ne more uveljavljati ohranitve pravic, pridobljenih na podlagi Direktive 2003/109 z goljufijo, pa naj je to goljufijo storil upravičenec do teh pravic ali ne oziroma naj je zanj vedel ali ne, saj je upoštevno, da je pridobitev teh pravic posledica goljufije.
- 66 Iz tega sledi, da se člen 9(1)(a) Direktive 2003/109 uporablja v vseh primerih, ko pridobitev statusa rezidenta za daljši čas temelji na goljufiji, torej ko je bila goljufija podlaga za pridobitev, ne glede na to, kdo je storil to goljufijo, in neodvisno od tega, ali je navedeni rezident zanj vedel.
- 67 Ta določba se zlasti uporablja, kadar je zadevni rezident, kot v zadevi v glavni stvari, za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas predložil ponarejene dokumente, da bi dokazal, da je imel stabilna, redna in zadostna sredstva za vzdrževanje sebe in svojih družinskih članov, pa čeprav ni storil goljufije in ni vedel za goljufivo naravo teh dokumentov. V takem primeru namreč pridobitev tega statusa neposredno temelji na tej goljufiji, tako da ta nujno vpliva na navedeni status.
- 68 Te razlage ne more ovreči sodba z dne 18. decembra 2008, Altun (C-337/07, EU:C:2008:744), na katero se sklicuje predložitveno sodišče.
- 69 V tej sodbi je Sodišče štelo, da od trenutka, ko so družinski člani turškega delavca pridobili nevezano pravico do prebivanja v skladu s prvim odstavkom člena 7 Sklepa št. 1/80, te pravice ni več mogoče izpodbijati zaradi nepravilnosti, ki so v preteklosti vplivale na pravico do prebivanja tega delavca in ki naj bi bile posledica goljufivega ravnanja slednjega (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, točke 56, 57 in 59). Tako je Sodišče v bistvu odločilo, da goljufija v zvezi s pravico do prebivanja turškega delavca ne more vplivati na nevezano pravico do prebivanja članov njegove družine.
- 70 Vendar je treba poudariti, da se okoliščine v zadevi, ki so podlaga za to sodbo, razlikujejo od okoliščin v postopku v glavni stvari. V skladu s prvim odstavkom člena 7 Sklepa št. 1/80 namreč družinski člani turškega delavca pridobijo nevezano pravico do prebivanja po treh letih prebivanja v državi članici gostiteljici, ne da bi za to morali vložiti prošnjo. Zato se Sodišče ni izreklo o posledicah, ki naj bi jih imela uporaba ponarejenih dokumentov za utemeljitev take prošnje.
- 71 V obravnavani zadevi pa iz predložitvene odločbe izhaja, da odločbe iz postopka v glavni stvari, s katerimi je državni sekretar odvzel dovoljenji matere in sina za prebivanje za daljši čas, temeljijo ravno na dejstvu, da so bila, med drugim, goljufiva potrdila o zaposlitvi očeta predložena v utemeljitev prošnje matere in sina za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas, da bi se ustvarilo prepričanje, da imata stabilne, redne in zadostne vire, saj je pridobitev takega statusa mogoča, kot je bilo pojasnjeno v točki 59 te sodbe, šele na podlagi take prošnje.
- 72 Iz zgoraj navedenega izhaja, da v skladu s členom 9(1)(a) Direktive 2003/109 državljani tretje države izgubi status rezidenta za daljši čas, ki ga določa ta direktiva, če se odkrije, da je pridobitev statusa rezidenta za daljši čas temeljila na ponarejenih dokumentih, tudi če ta državljani ni vedel za goljufivo naravo teh dokumentov.
- 73 Vendar izguba statusa rezidenta za daljši čas kot taka ne pomeni, da zadevna oseba izgubi tudi pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, na podlagi katere je vložila prošnjo za podelitev tega statusa v skladu s členom 7(1) Direktive 2003/109 in ga je pridobila na podlagi člena 4(1) te direktive, ne

glede na to, ali je bila pravica do prebivanja pridobljena v skladu z nacionalno zakonodajo ali pa z zakonodajo Unije. Ta izguba torej ne povzroči samodejno izгона z ozemlja te države članice, kot je razvidno iz člena 9(7) Direktive 2003/109. Če sta zadevni osebi, in sicer mati in sin, tako kot v postopku v glavni stvari pridobili status rezidenta za daljši čas na podlagi pravice do prebivanja, ki je bila podeljena na podlagi Direktive 2003/86, mora predložitveno sodišče, kot je bilo navedeno v točki 56 te sodbe, preveriti, ali morajo te osebe v skladu s členom 17 te direktive obdržati dovoljenje za prebivanje, ki jim je bilo izdano v skladu z njo.

- 74 Glede na zgornje ugotovitve je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 9(1)(a) Direktive 2003/109 razlagati tako, da če je bil status rezidenta za daljši čas državljanom tretjih držav dodeljen na podlagi ponarejenih dokumentov, okoliščina, da ti državljani niso vedeli za goljufivo naravo teh dokumentov, ni ovira za to, da zadevna država članica na podlagi te določbe ta status odvzame.

Stroški

- 75 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- 1. Člen 16(2)(a) Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine je treba razlagati tako, da če so bili za izdajo dovoljenj za prebivanje družinskim članom državljana tretje države predloženi ponarejeni dokumenti, okoliščina, da ti družinski člani niso vedeli za goljufivo naravo teh dokumentov, ni ovira za to, da zadevna država članica na podlagi te določbe ta dovoljenja razveljavi. V skladu s členom 17 te direktive pa morajo pristojni nacionalni organi vnaprej individualno preučiti položaj teh članov, tako da uravnoteženo in razumno presodijo vse upoštevne interese.**
- 2. Člen 9(1)(a) Direktive Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas, je treba razlagati tako, da če je bil status rezidenta za daljši čas državljanom tretjih držav dodeljen na podlagi ponarejenih dokumentov, okoliščina, da ti državljani niso vedeli za goljufivo naravo teh dokumentov, ni ovira za to, da zadevna država članica na podlagi te določbe ta status odvzame.**

Podpisi